

שבת פרשת דברים

שבת חזון

ט' באב תשפ"ב

גיליון מס' 29

מומלץ להדפיס את העלון לקראת שבת

ראש הישיבה

נקודה מתוך
"לחיות עם פרשת השבוע"

האבן הראשונה בבית המקדש

אנו נמצאים בימים אלה בעיצומם של תשעת הימים. אנו נוהגים מנהגי אבלות. אלו ימים של תוכחה, לכאורה. אנו מרגישים את החורבן, הגלות והקושי. אך אל לנו להישאר רק בקשיים. עלינו לדעת שחבתן של ישראל גרמה גם את הצרות והקשיים. המצרים של ימי בין המצרים, הם כמו המצרים של ישראל. "הבאים מצרימה". כשם שבמצרים מנה הקב"ה את ישראל משום חבתו, כך גם ימי בין המצרים הם חלק מהחיבה של הקב"ה לישראל. בימים אלה אנו צריכים לזכור שהקב"ה אוהב אותנו ורוצה בטובתנו, ובעיקר - מאמין בנו. הקב"ה נותן לנו כוחות. לכל אחד ואחד מאיתנו יש שם, שמלמד שהקב"ה מחבב אותנו. הקב"ה נתן לכל אחד תפקיד, ויחד עמו את הכוחות למלא את התפקיד בצורה הטובה והגדולה ביותר. אם רק יאמין האדם בעצמו - יוכל למלא את תפקידו בצורה גדולה. אל לנו לראות ימים אלו כימים של יאוש, של אמירת "אין סיכוי". אדרבה, אלו ימים של תקווה גדולה, ושל הכרת האמון שהקב"ה נותן לנו.

הדברים הללו נכונים תמיד, ובמיוחד בדור שלנו. הזכרנו פעמים רבות, שאנו חיים בדור מופלא. בכל יום אנו פוגשים מציאות חדשה, "הַדְּשִׁים לְבָבְכֶם רַבָּה יְמֵינֵיכֶם" (איכה ג', כ"ג). בדור המופלא הזה, חשוב להדגיש שוב ושוב את "חבתן של ישראל". אנו קוראים השבת את פרשת דברים, שמלאה בתוכחות לישראל. בתוך הפרשה אנו מזכירים את "איכה" (דברים א', י"ב): "אֵיכָה אֶשָׂא לְבַדִּי קֶרְחָם וּמִשְׁאָכָם וְרִיבְכֶם". אף על פי כן, אנו צריכים לזכור שהמגמה של התוכחות ושל החורבן איננה העונש. גם התוכחה באה משום חבתו וכבודו של ישראל. אנו צריכים לצאת מהפרשה עם ההבנה של "כבודן של ישראל".

הבנה זו עולה מדברי ה"שפת אמת" על דברי רש"י בתחילת חומש שמות (תל"ז):

"ברש": חזרו ומנאם להודיע חבתן שנמשלו לכוכבים... ומה ענינו לכאן, והפשוט הוא לאשר ירדו לגלות בא הכתוב להגיד כי לא ה' על ידי שנאה ח"ו, רק מאהבה, כמו שאמרו במדרש: "ואוהבו שחרו מוסר" כו', וזה להודיע חבתן כו'".

מדוע כאן חשוב להזכיר את חבתן של ישראל? מפני שכאן מסופר על הירידה לגלות. חשוב להדגיש שהגלות לא באה מתוך שנאה, אלא מתוך אהבה. האוהב מוכיח את אוהבו. התוכחה והמוסר מלמדים על אמון. מוכיחים אדם כאשר מאמינים ביכולת שלו לתקן בצורה גדולה ועליונה. זו המגמה של הגלות, של התוכחה שבחומש דברים, ושל חורבן הבית שאנו מציינים בימים אלה.

אנו צריכים לחוש בחסרון הגדול של המקדש, לכאוב את הצורה שבה עם ישראל מופיע, לכאוב את התורה המושפלת.

הכזרי מבאר שהמקדש הוא של עם ישראל. כשהלב פועם, כל הגוף חי. כשהלב מפסיק לפעום - הגוף כולו מתפורר. כך אנו בגלות, אומה מתפוררת. אולם, מצד שני, אנו כבר בתחילת הדרך של הגאולה, של בנין בית המקדש. הרמב"ם בדבריו על מצות בנין בית הבחירה, מזכיר את כל המקומות שהיה בהם המשכן. כל התהליך שהוביל לבנין בית המקדש הוא חלק מבית המקדש. כך גם בבנין הבית השלישי, כל מה שהוביל לבנין הבית הוא חלק מהבית. אנו נמצאים עכשיו בתקופה של ההכנה לבנין בית המקדש.

בספר הכזרי כותב (ה', כ"ז): "כי ירושלים אמנם תבנה כשיכספו בני ישראל לה תכלית הכסף עד שיוחננו אבניה ועפרה".

בנין ירושלים תלוי בכיסופים של עם ישראל לבנייתה.

ככל שמדרגתו של עם ישראל תהיה עליונה יותר, ככל שהאחדות בקרבנו תהיה גדולה יותר - כך ירד אלינו בית המקדש כפרי בשל, כפשוטו או כמדרשו. בית המקדש הוא תוצאה של המצב של עם ישראל. המצוה לבנות את בית המקדש מתחילה בכך שנהיה מוכנים לבית המקדש. במוכנות נפשית, בהבנה מהו בית המקדש, ובעיקר - בכך שכל עם ישראל יהיה מאוחד וירצה את בית המקדש. אם רק חלק אחד, ציבור אחד מעם ישראל רוצה את בית המקדש - אין בכך די. אנו צריכים לחבר את כל עם ישראל אל הכיסופים לבית המקדש. הכיסופים יבואו מתוך ההבנה כמה חשובה האחדות של עם ישראל, שמופיעה במקדש. כמה חשובים לנו הקרבנות, שכל עם ישראל מקריב כאחד. בית המקדש לא יכול לבוא בלי שיש אחדות עמוקה בעם ישראל. זה השלב הראשון. מי שרוצה להיות שותף בבנין בית המקדש - זו האבן הראשונה שעליו להניח - האחדות.

אחדות מתחילה בחיים הפשוטים, בכך שאנו מוחלים למי שפגע בנו, בכך שאנו נמנעים מריב ומדון, מטינה וקנטרנות. מתוך כך באים לאהבת ישראל כללית, לאחדות בכלל עם ישראל, "כאיש אחד בלב אחד".

על גבי האחדות יבוא התיקון המוסרי, השיבה לתורה ולמצוות, לאהבת ה' ויראתו. כשנהיה מוכנים - הקב"ה כבר ידע איך להביא אלינו את בית המקדש. איננו יודעים איך ייבנה בית המקדש, אך אנו יודעים מה אנו יכולים לעשות כדי לקרב זאת - להתאחד, ולהיות באהבת חינו.

מתוך השיעור שהועבר ב-1 באב תשע"ח.
השיעור המקורי נמצא באתר הישיבה.

פינת הילדים

חשינות חיפוש כפרשה וברש"י

(לאחר מציאת המושג בקשו בשולחן שבת מאבאמא
להרחיב על המושג שמצאתם)

חזרים כאלוהי הכא...

3. מדוע חשש
משה להילחם
בעוג מלך הבשן?

2. מה הקשר
בין פרשת דברים
לקריאה בתשעה
באב?

1. מה רומזים
לנו שמות
התחנות של עם
ישראל במדבר?

"איכה אשא לבדי... משאכם" - היינו שהעמים על עצמו לכלכל, להנהיג ענייני גמילות חסדים.
אבל טורח לימוד חוקי ה' ותורותיו זה לא נחשב למשא כלל - במקום סיוע מלמעלה אין עייפות ואין כושל"
(הנציב מוולח'ין, "העמק דבר" דברים א, יב)

"אמר ר' זכריה בן הקצב: המעון הזה, לא זזה ידה מתוך ידי משעה שנכנסו עובדי כוכבים לירושלים ועד שיצאו. אמרו לו: אין אדם מעיד על עצמו". לפני שנים רבות שמעתי על סוגיא זו שיעור מהרב כהנמן זצ"ל, ראש ישיבת פוניבז'. הרב הקשה, שהרי בדף כ"ב ע"ב נאמר בגמרא: "אמר ר' ששת כגון שנשאת לאחד מעדיה", ופירש רש"י: "לאחד מעדיה. שאמרו מת דאין אשם תלוי אלא למי שלבו נוקפו זה אומר ברי לי". כלומר, כיון שהעד יודע בוודאות שהבעל מת, הוא יכול לשאת את האלמנה לאשה, אף שלאדם אחר לא יתירו על פי עדותו. לכאורה, כך היה צריך לומר גם כאן – הבעל יודע שאשתו לא נטמאה, ולכן היא מותרת לו, אף שאדם אחר לא יכול לסמוך על עדות זו. מדוע כאן לא התירו לר' זכריה בן הקצב את אשתו על פי עדות עצמו? ותירץ הרב כהנמן, שבמשנה כאן מדובר בכהן. בכהן כל ישראל מצווים לדאוג לכך שלא יישא פסולה. אין זה ענין פרטי שלו. לכן אין די בכך שהבעל אומר "ברי לי", אלא צריך עדות שלמה על הדבר.

מרכז קטיף לא מיוחד מדרך ארוכה | הרב קובי בורנשטיין | מחזור י'

כבוגר ישיבת מעלות אני מרגיש שנכון לי לבטא את התהליכים שעברתי באופן אישי עם הפעילות ב"מרכז קטיף" בשפה "מעלותית", מתוך הכרת הטוב למעיין שממנו זכיתי לשאוב "מי ישועה".

לפני 19 שנה בשנת תשס"ד, הייתי שקוד על תורת בית המדרש של ישיבת ההסדר בנווה דקלים שבגוש קטיף. זוכה לעסוק עם תלמידי בסלילת המסילות של תורת ארץ ישראל. ב"ה זכיתי שהתקבצה איתי חבורה מעולה שהייתה בשלה ומוכנה ללכת ולהיפתח לאופי המיוחד של לימוד התורה בישיבה. באותן שנים גם זכיתי להתחיל לפתח במקביל ללימוד התורה סדנה מיוחדת לפיתוח כוחות הנפש ע"פ כלים מקצועיים שרכשתי באותם ימים, וראש הישיבה הרב גבריאלי אפשר לי להכניס נושא חדש זה לתוך כתלי בית המדרש. אבל באמצע אותה שנה, נפל דבר בישראל וראש הממשלה אריק שרון הודיע על תוכנית ההתנתקות. לאחר כמה ימים של הלם, קמה התארגנות מקומית מקרב תושבי גוש קטיף להקמת מטה מאבק והם פנו אלי שאקח על עצמי את תחום ההסברה של המטה. מטה המאבק של גוש קטיף הורכב מאנשים שהגיעו מהתחום החינוכי. אז לא הבנו יותר מידי בניהול קמפיינים, במניפולציות תקשורתיות או פוליטיות, באנו עם תקווה שבעשיה ערכית נוכל לעורר שינוי בציבור הרחב ולהניע דינמיקה שתעצור את הכוחנות של רוח"מ.

באחת הישיבות הבאתי את הרעיון של "פנים אל פנים" שהתפתח אז במעלות. הרעיון התקבל בחיוביות אבל לא ידענו איך להפוך אותו לתנועת המונים קריטית. והנה אריק שרון יצא אז עם ההצעה לערוך משאל מתפקדי הליכוד. אנו הגבנו שנצא למבצע פנים אל פנים לכל מתפקד, ואכן זה קם ויורה. תוך זמן קצר הרעיון תפס תאוצה. יחד עם גופים מנוסים שחברו אלינו הצלחנו להקים תשתיות למיזם שאפתני שכזה. ובשבוע האחרון למבצע הסתובבו 20,000 מתנדבים מבית לבית. במסגרת פרסומים שונים שהוצאתי, הרבתי להשתמש בביטוי ששמעתי ממר"ר הרב ויצמן "עם הנצח לא מיוחד מדרך ארוכה". הביטוי "דובר" לחבריי במטה ובשלב מסוים הוחלט שהוא יהפוך לסלוגן הקבוע של הפרסומים שלנו באותה תקופה. כך הוא הפך שגור בפי פעילי המאבק ונתפס בתודעה הציבורית כאחד המשפטים המבטאים את המאבק על גוש קטיף. הניצחון היה מפתיע, הצלחנו לייצר מהפך ולהביס את אריק שרון ביחס של 70% מתנגדים מול 30% תומכים בתוכניתו. התחושה הייתה נפלאה. רשמתי אז שהנה הצלחנו להוכיח שעשיה ערכית ואמונית מצליחה לעשות את שלה, והלבבות נפתחים לשמע אמירות ערכיות.

אבל כגודל השמחה כך גדל התדהמה. אריק שרון דרס ברגל גסה את תוצאות המשאל והמשיך הלאה כשארץ בעצם מנגנונים שעוצרים אותו מלהפך את הבטחתו. אנחנו כמובן ניסנו לטקס עצה איך נגיב במשהו לא שגרתי. מכאן נולד הרעיון של השרשרת האנושית. בניגוד לשיטות הפעולה המקובלות המנסות לפעול "מלמעלה למטה" דרך הפוליטיקאים או ערוצי התקשורת והפרסום אנו העזנו ללכת בדרך ההפוכה. הרעיון היה מבוסס על התפיסה של "איתערותא דלתתא". השרשרת הייתה בנויה על כך שנצליח לעורר מטות מקומיים בכל רחבי הארץ שיקחו אחריות ויצליחו להוציא את בני מקומם כל אחד לאזור שהוגדר לו. ואכן גם כאן נחלנו הצלחה מעל ומעבר למצופה. הצלחנו להוציא מספר שיא של בני הצינונות הדתית. אבל אריק שרון ממשיך בשלו.

בשלב הבא ניסינו להגיע אל מעגלים של ציבור רחב יותר מבני הצינונות הדתית, וכאן בעצם נבלמה תנופת ההצלחה שלנו. גילינו שאין לנו שפה ערכית משותפת שיכולה לרתום המונים השייכים לקהלים אחרים. אמנם ניסינו להמשיך במאבק, קיווינו שאולי המאמצים שלנו יביאו סייעתא דשמיא שתהפוך את הקערה על פיה. אבל לצערנו הגזירה יצאה לפועל.

בימים ובשנים שלאחר מכן מצאתי את עצמי נושא בעול הציבורי של ועד מתיישבי גוש קטיף. ומתוך כך גם צמח תחום המורשת, עד שהצלחנו לקבל הכרה כמרכז מורשת ממלכתי ולהקים את מרכז המורשת לגוש קטיף ולצפון השומרון.

בעבודתי אני נע בין העולם האישי שלי לבין הייצוג של תושבי גוש קטיף, הכתומים וכלל הציבור הישראלי. זהו בעצם מעבר חד מתורה הבאה בעיקר תוך כדי לימוד, לבין חיים אותם אני מנסה להתוות, לפי התורה אותה זכיתי ללמוד כשהיה מקומי קבוע בבית המדרש במשך כ-20 שנה. העיסוק שלי היום במרחבי עשייה של מרכז רשמי של מדינת ישראל מאתגר אותי לבטא תכנים ערכיים דרך צינורות שונים של עשייה חווייתית, יצירה קולנועית, מחקר אקדמי ועוד. זאת כאשר אנחנו, "מרכז קטיף", מצטרפים בעצם לשדה רחב של "מעצבי הזיכרון הלאומי". בתוך שדה זה אנו בין הבדדים שמביאים את הקול הדתי והלאומי ליצירת הפסיפס הישראלי.

שבוע זה של תשעת הימים, הוא מבחינתנו השיא של מיזמים שונים, מאירוע "כיסופים" המיועד לאנשי גוש קטיף, דרך אירוע "שירה מדוברת" ב"גולה" פתח תקווה המעודד ביטוי יצירה אומנותית, הקרנת הסרט "לב שבור" שהפקנו השנה ברחבי הארץ ועוד. האירוע המרכזי הוא כמובן "כנס קטיף לאחריות לאומית". כנס בו אנו מביאים את זיכרון גוש קטיף למקום העוסק בעתיד המשותף של החברה הישראלית, תחת הכותרת הכוללת של "אחריות לאומית". בכנס זה אנו מנסים לגעת בהיבטים שונים של הניסיון להתנהלות בחברה הישראלית ע"פ אמות מידה של אחריות לאומית. בדרך כלל הכנס עוסק 3-4 רבדים בתחום הפוליטי והתקשורתי ובתחום של עשייה רוחנית ותרבותית. אנו זוכים לארח בו מוליכי רוח ותרבות, מנהיגי ציבור ואנשי תקשורת.

אחריות לאומית היא אחד 3מ העוגנים הערכיים שהצבנו לעצמנו לצד ההתיישבות והצמיחה מחדש. אחד מהדברים שעומדים בבסיס התפיסה שלי לאחריות לאומית היא האמירה על "תלמידי חכמים של ארץ ישראל המנעימים זה לזה בהלכה".

הביטוי "מקל נועם" מחזיק בתוכו 2 משמעויות:

"מקל" - כי אכן אנו נמצאים במציאות של מחלוקות כבדות הנובעות מערכים משמעותיים, ויש לעסוק במחלוקת זו על מלוא הפערים והאתגרים שהיא מציבה.

"נועם" - למרות החריפות של המחלוקת והסכנה הגדולה של חוסר איוון ופגיעה חריפה במדינה אם ישתלט רק גוון אחד על כל המכלול, את ארץ ישראל לאור תורתה של ארץ ישראל אפשר לבנות רק מתוך תודעה פנימית של אנשי נועם ש"נוחין זה לזה כשמן... ומיישבין את הטעמים בלא קושיות ופירוין".

יהי רצון שזנכה להמשיך לראות את ישועת ה' את ציון גם מתוך משברים וערפילים ויפציע לנו אורה של תורת ארץ ישראל במהרה בימינו.